

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ПЕРИФЕРІЯ»

Компонента освітньої програми – *вибіркова* (5 кредитів)

Освітньо-професійна програма	Регіональний розвиток і просторове планування
Спеціальність	С6 Географія та регіональні студії
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Джаман Василь Олексійович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри географії України та регіоналістики https://geoukr.chnu.edu.ua/pro-kafedru/spivrobitnyky/dzhaman-vasyl-oleksiiovych/
Контактний тел.	+380 95 87 58 881
E-mail:	v.dzhaman@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	вівторок, 10.00 – 11.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Суспільно-географічна периферія» належить до переліку вибіркового навчальних дисциплін за освітнім рівнем «магістр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти на першому році навчання. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження проблем периферійних територій та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про особливості територіальної організації продуктивних сил і суспільства загалом, взаємодії центральних міст і периферійних територій, вдосконалення вмінь та навичок регіональних досліджень набутих під час вивчення дотичних дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр».

Мета: вивчення концептуальних засад суспільно-географічного аналізу центрально-периферійних процесів і структур; науково-методичних основ їх просторової локалізації, параметризації та формалізації; суспільно-географічної сутності та специфічних рис розвитку систем «центр-периферія».

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи дослідження центрально-периферійних процесів і структур як елементів геопростору	
Тема 1	Вступ. Гносеологічні аспекти дослідження систем «центр-периферія».
Тема 2	Периферія та периферійність у понятійно-термінологічній системі

	суспільної географії.
Тема 3	Систематика центрo-периферійних процесів і структур.
МОДУЛЬ 2. Методологічна база і методичні підходи аналізу периферії і периферійності. Просторова локалізація та формалізація центрo-периферійних процесів і структур.	
Тема 4	Суспільно-географічна сутність та специфічні риси периферії і периферійності.
Тема 5	Методичні підходи метизації, геопросторової делімітації, параметризації та формалізації суспільно-географічних периферій.
Тема 6	Геопросторове визначення та формалізація периферійних територій на регіональному рівні.
Тема 7	Сучасні напрями та підходи нівелювання центрo-периферійних диспропорцій і суспільно-просторової поляризації.

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Методи навчання:
<ul style="list-style-type: none"> • словесні методи (лекція, співбесіда, консультація, дискусія, тощо), • практичні заняття, • наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо), • робота з книгою: навчально-методичною, науковою, • електронне та інтерактивне онлайн-навчання (мультимедійні, дистанційні), • самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Методи контролю.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких способів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, індивідуальні завдання, письмове і усне опитування. *Поточний контроль* здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування.

Форма *підсумкового контролю* - іспит, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі відповідей на підсумковому модулі, результатів виконання ним певних видів робіт.

Методами контролю є: усний, письмовий (розгорнута відповідь), тестовий, графічний при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль засвоєння *лекційного і самостійно опрацьованого* теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.

2. Контроль засвоєння знань та набуття умінь і навичок при виконанні *практичних робіт* здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

3. Контроль виконання *індивідуальних завдань* здійснюється за бажанням студентів, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма

студентами) науково-дослідницьких завдань шляхом оцінювання виконаних рефератів та усного індивідуального захисту результатів дослідження.

Розподіл балів, які отримують студенти.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни (до 100 балів) є сумою оцінок компетентностей (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності, за виконані ІНДЗ та контрольний модуль (іспит). Максимальна кількість балів, яку може отримати студент до іспиту, у сумі становить 60 балів. Інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (іспит). Питання *самостійної роботи* включені до завдань модульного контролю і оцінюються при модульному контролі. Додатково студент може отримати до 10 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Поточне опитування, тестування та самостійна робота	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1	
T 1	10
T 2	10
T3	10
Сума	30
Змістовий модуль 2	
T 4	7
T 5	8
T 6	7
T 7	8
Сума	30
Іспит	
Всього	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання)

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriiia-fedkovycha/>

- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha/>

ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Пилипенко І. О. Суспільно-географічна периферія: концепція, параметризація і делімітація: Монографія. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. – 264 с.
2. Альховіцька О.Є. Концепція периферійності економіки та її індикатори // Економіка: проблеми теорії та практики. -2010. – Вип. 264. – Т. VIII. – С. 2103-2112.
3. Барановський М.О. Наукові засади суспільно-географічного вивчення сільських депресивних територій України: Монографія. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2009. -396 с.
4. Дністрянський М. Периферійність соціального розвитку віддалених депресивних районів України як чинник електоральної активності населення // Вісник Львівського ун-ту: Серія географічна. – Львів, 2007. – Вип. 34. – С. 83-89.
5. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: Монографія. – К.: ДП «Прінт сервіс», 2014. – 132 с.
6. Пилипенко І.О. Історичні аспекти становлення та розвитку концепції «центр-периферія» // Наук. зап. Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М.Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2008. – Вип. 15. – С. 103-107.
7. Пилипенко І.О. Сучасні напрямки та підходи нівелювання диспропорцій територіальних систем «центр-периферія» // Часопис соціально-економічної географії. – 2009. – Вип. 7 (2). – С.58-61.
8. Столярчук Я.М. Глобальні асиметрії економічного розвитку: Монографія. – К.: КНЕУ, 2009. – 302 с.
9. Шаблій О., Сохоцька Г. Категорії центральності і периферійності у загальній та описовій суспільній географії [Електронне джерело]. – Режим доступу: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/naukovi_zapusku/istor_geograf/ist_geogr_26.pdf

Додаткова література:

1. Джаман В. О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
2. Джаман В. О., Заячук М. Д., Заячук О. Г. Визначення географічного центру території та оцінка транспортно-географічного положення адміністративних центрів Чернівецької області // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 527: Географія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – С. 95-100.
3. Джаман В. О., Колядинський П. В. До проблеми вдосконалення функціонально-територіальної структури великого міста (на прикладі Чернівців) // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2007. – Вип. 13. – С. 188-195.
4. Джаман В. О. Методологічні засади дослідження відповідності систем розселення територіальній структурі суспільно-географічних комплексів // Економічна та соціальна географія: Наук. зб. – К., 2004. – Вип. 55. – С. 87-92.
5. Джаман В. О. Міста – опорні центри територіальних систем розселення слабоурбанізованих регіонів (на матеріалах Західної України) // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 199: Географія. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 116-124.
6. Dzhaman V., Koliadynskyy P. Big Towns: Territorial-Functional Organization and Strategy of Development (the Case of Chernivtsi). – Saarbrücken: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2015. – 226 p. Chapter 1. Scientific-methodical bases to study Territorial-functional organization and Strategy of big Town Development (p. 9-45); Chapter 3. Territorial-functional organization of Chernivtsi urban space (p. 87-126).